

ELEKTRONINIŲ RESURŲ VAIDMUO KARJEROS KONSULTAVIME

Algirdas Aušra

Lietuvos verslo darbdavių konfederacijos Prezidiumo narys, UAB "Baltijos verslo vystymo agentūra" generalinis direktorius, Viešosios įstaigos "Baltijos visuomeninis informacinių technologijų ir švietimo centras" direktorius.

Laisvės 125, Vilnius, el. paštas: info@elibrary.lt ; info@ziniuvisuomene.lt

Annotation

Fast market – led growing in preponderant West Europe countries are tight – knit with qualified job market. This point in West was realize very long ago. State are self interested in job resources quality (through education system, employment services and etc.) Career consulting services in West countries are successfully working with career consulting programs implantation help in on – line regimen and computer programs; electronical recourses – certain success factor in career consulting.

Аннотация

Высокое развитие рыночной экономики в ведущих западных странах неразрывно связано с наличием разветвленного рынка рабочей силы. И именно на Западе это было осознанно уже очень давно. Государство заинтересовано в формировании качественных трудовых ресурсов (через систему образования, через службы занятости и пр.). Службы планирования карьеры в западных странах успешно внедряют услуги консультирования карьеры в режиме on-line и при помощи компьютерных программ. Электронные ресурсы – решающий фактор в планировании карьеры.

Raktiniai žodžiai: karjeros planavimas, karjeros konsultavimas, individuali karjera, karjeros psichologija, karjeros švietimas, karjeros vadyba, elektroniniai resursai.

Įvadas

Praėjusio tūkstantmečio paskutiniai metai atnešė daug permainų mokslo metodologijos moksle, mokyme ir praktikoje. Jas lėmė įvairūs faktoriai, tarp jų - sparti informacijos technologijų plėtra, nacionalinės, regioninės ir pasaulinės informacijos politikos formavimasis, nuolat besikeičiantys ir augantys visuomenės poreikiai informacijai. Ne visos permainos buvo palankios tradiciniam mokslui. Vienu svarbiausių iššūkių jam tapo "Internetas" ir pasaulinio voratinklio plėtra, atėmusi iš bibliotekų monopolinę poziciją saugioje visuomeninėje ir valstybinėje informacijos kaupimo, saugojimo ir skleidimo sferoje. Virtualių bibliotekų gimimas sukretė tradicinės institucinės bibliotekiniųkystės bei šaltinių paieškos metodologijos pagrindus, tad naujų vertybių permąstymas tapo rimtu nūdienos mokslo, mokymo ir praktikos uždaviniu.

Aktualumas. Informacinėje visuomenėje iš esmės kinta mokslinės literatūros ir šaltinių paieška, vieta ir funkcijos. Bibliotekos, tradiciškai tarnavusios kaip kultūros, švietimo ir laisvalaikio centrai, vis labiau tampa informacijos centrais. Vartotojai bibliotekose tikisi gauti ne tiek konkretų dokumentą, kiek atsakymus į jiems rūpimus klausimus, t. y. duomenis, faktus, žinias. Nyksta ribos tarp viešųjų ir mokslinių bibliotekų. Informacines bibliotekos galimybes praplečia informacijos bei komunikacijos technologijos, kompiuterių tinklai ir pirmiausia - "Internetas".

Internetas sieja nesuskaičiuojamą gausybę viso pasaulio kompiuterių, jame galima rasti tekstų, vaizdų, programų, projektų, net garsinės ar vaizdinės medžiagos, esančios įvairiose svetainėse. Rastąją medžiagą galima skaityti ekrane, išsispausdinti ar įsirašyti į kompiuterį. Šiandien visi universitetai ar bibliotekos yra prisijungę prie interneto ir turi studentams skirtų kompiuterių, su kuriais šie gali ieškoti reikalingos informacijos.

Internetu talpinamos medžiagos kiekis milžiniškas. Sunku net suskaičiuoti, kiek universitetų ar bibliotekų čia turi svetaines, iš kurių, naudodamasis nuorodomis, gali eiti prie dar kitų tekstų, informacijos, duomenų bazių, bibliografijų, vadinamųjų disciplinos naujienų grupių (newsgroups), privačių asmenų resursų kitų svetainių ir elektroninio pašto.

Problema. Elektroninių resursų vaidmuo karjeros konsultavime daugiamatis reiškinys, o jo problemos – svarbios, aktualios ir labai sudėtingos. Jų tyrimas reikalauja remtis tokiais mokslais, kaip informologija, sociologija, psichologija, pedagogika, vadyba ir t.t. Metodologiškai neįmanomas noras atsiriboti ir paversti karjeros konsultavimą autonomiška disciplina. Todėl galime kalbėti tik apie karjeros konsultavimo teoriją, kurią sudaro eilė savarankiškų koncepcijų, ir jos taikymo galimybes.

Šis darbas yra mėginimas pateikti sisteminę elektroninių resursų vaidmens karjeros konsultavime analizę. Bendriausias **darbo tikslas** yra elektroninių resursų vaidmens karjeros konsultavime analizė. **Darbo uždaviniai:** 1) Išnagrinėti Vakarų šalių karjeros planavimo tarnybų darbo specifiką ir pasirengimą teikti karjeros konsultavimo paslaugas on-line režimu ir kompiuterinių programų pagalba; 2) Apžvelgti įvairių JAV, Kanados, Didžiosios Britanijos karjeros planavimo Asociacijų ir organizacijų saitus; 3) Apibūdinti elektronius resursus kaip sėkmės veiksnių karjeros planavime.

Tyrimo metodas. Medžiaga grindžiama autorias įžvalgomis, teorine medžiaga.

1. Karjeros planavimo tarnybos – svarbi karjeros švietimo dalis Vakarų šalyse

Sudėtinga ir išsišakojusi ekonominė sistema bei plati darbo rinka Vakarų šalyse XX a. pradžioje vis labiau komplikavo naujų specialistų įsijungimą į ją. Buvo išsąmoninta būtinybė suteikti žmonėms tam tikras žinias bei įgūdžius, padėsiančius įsilieti į ją. Dar nuo XX a. pradžios atsirado samprata „karjeros planavimas“ kaip žmogaus galimybių suvokimas, apmąstymas apie jų realizavimo kelius darbinėje veikloje, o taip pat ir pati veikla. Svarbų vaidmenį šiame kelyje vaidina švietimas. Jungiamąja grandimi tarp išsilavinimo ir darbo rinkos Vakaruose tapo karjeros planavimo tarnybos. Jos kūrėsi ir yra kuriamos kaip sudėtinė mokymo įstaigų dalis, o taip pat ir kaip atskiros organizacijos. Pavyzdžiui, Kembridžo universitete karjeros planavimo tarnyba atsirado dar 1902 m. Iki tol trejus metus panaši organizacija egzistavo visuomeniniais pagrindais. Jos tikslas buvo padėti universiteto absolventams susirasti tinkamą darbą. Reikia pžymėti, kad karjeros planavimas ir sugebėjimo orientuotis darbo rinkoje įgūdžių suteikimas nuėjo ilgą vystymosi kelią, tad ši patirtis gali būti naudinga ir konsultuojant karjeros klausimais internetu.

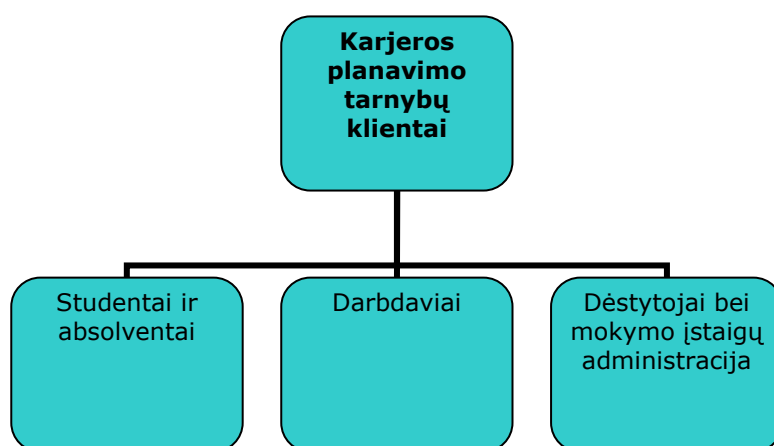
Esti glaudus ryšys tarp karjeros švietimo (karjeros planavimo tarnybų) bei Vakarų švietimo sistemos specifikos. Ji remiasi studento savarankiškumu, didelę gaunamų žinių specializaciją, susijusią su siekiu visiškai pritaikyti gaunamas žinias, reikalingų rinkai specialistų rengimą. Karjeros planavimo tarnybos siekia, kad jos karjeros švietimo ir profesinio orientavimo programos būtų integruotos į bendrus universitetų ir koledžų mokymo planus (glaudūs kontaktai su dėstytojais, katedromis bei mokymo įstaigų administracija).

Vakaruose karjeros švietimas ir įgūdžių orientuotis darbo rinkoje dėstymas apima visus visuomenės sluoksnius bei socialines grupes, net labiausiai pažeidžiamas (invalidus, tautines, religines ir seksualines mažumas). Itin pabrėžiama būtinybė laikytis lygių galimybių bei teisių JAV.

Tiriant nagrinėjamą temą labiau domėtasi karjeros planavimo klausimais aukštosiose mokymo įstaigose. Reikia pažymėti, kad studentai norii naudojasi Karjeros planavimo tarnybų teikiamomis galimybėmis bei informacija. Pavyzdžiui, Britanijos Laffboro universiteto Karjeros planavimo tarnybų ataskaitose¹ matome, kad 1999/2000 m. ir 2000/2001 m. Tarnybą aplankė per metus 44 tūkstančiai žmonių. Pateikiamas gausus renginių sąrašas fakultetuose. Informacijai gauti studentai taip pat aktyviai naudoja internetą (tam tikrais mėnesiais lankytojų skaičius siekia 60 – 100 tūkstančių), darbdavių saitus, o taip pat pasitelkia programas, esančias lokaliame universiteto serveryje.

Apie aukštą karjeros švietimo lygį liudija tai, kad karjeros planavimo tarnybos dirba ne pavieniui, bet glaudžiai bendradarbiaudamos viena su kita, įeidamos į įvairias asociacijas.

Skirtinos šios karjeros planavimo tarnybų klientų grupės:

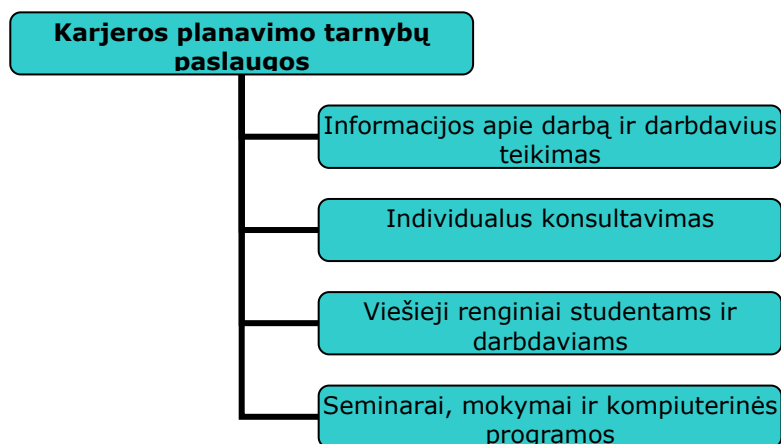

1 pav. Karjeros planavimo tarnybų klientai

Iš esmės karjeros planavimo tarnybų darbas sutelktas į studentus ir absolventus. Karjeros planavimo tarnybos siekia užmegzti glaudžius kontaktus su šalies ir užsienio darbdaviais. Dėstytojai bei mokymo įstaigų administracija yra pagrindinis karjeros planavimo tarnybų ir studentų tarpininkas.

¹ 1998/1999 m. ataskaita www.lboro.ac.uk/service/careers/section/reports/pdf/CSABReport99.pdf; 1999/2000 m. ataskaita www.lboro.ac.uk/service/careers/section/reports/pdf/CSABReport00.pdf; 2000/2001 m. ataskaita www.lboro.ac.uk/service/careers/section/reports/pdf/CSABReport01.pdf

Daugiausia paslaugų teikiama studentams. Visų pirma tai informacijos teikimas apie profesijas bei laisvas darbo vietas, darbdavius, įdarbinimo agentūras, galimybes įsidarbinti ir pouniversitetines studijas. Itin daug informacijos karjeros planavimo tarnybų interneto puslapiuose. Tai informacija apie paslaugas, renginius, daug praktinės informacijos (kaip parengti CV, prisistatyti darbdaviui ir pan). Agentūros darbuotojai ir patarėjai teikia individualias konsultacijas įvairiais klausimais (profesinio vystymosi kelio pasirinkimas, karjeros pasirinkimas ir planavimas, darbo paieškos strategija ir t.t.). Darbuotojas yra tik patarėjas, jis negali daryti poveikio konsultuojamojo pasirinkimui. Internete veikia absolventų saitai karjeros klausimais. Kasmet vykdomi viešieji renginiai – mugės, forumai ir pan. Taip pat vyksta seminarai, mokymai tam tikromis specializuotomis karjeros planavimo temomis (pvz., efektyvus bendravimas, problemų sprendimas, proektinė veikla, pirmieji žingsniai, sėkmingos CV sudarymas, elgesio ypatumai bendraujant su darbdaviu, kūrybinės darbo paieškos ir pan.). O lokaliaje Floridos universiteto erdvėje galima mokytis šių dalykų ir internetu².

2 pav. Karjeros planavimo tarnybų paslaugos

Kompiuterinė programa - tai kompleksinis vadovas, apimantis pagrindinius karjeros planavimo aspektus ir su tuo susijusius sprendimus. Programos skirtos studentams, kurie pradeda rūpintis savo karjera, o taip pat ir pasirinkusiems tolimesnį kelią, bet norinčių gauti papildomą informaciją. Pavyzdžiui, kai kurios Didžiosios Britanijos universitetų karjeros planavimo tarnybos siūlo programą Suaugusiųjų patarimai (Adult Directions). Šią programą sudaro sekcijos. Pirmojoje dalyje galima rasti informaciją apie 700 įvairių profesijų, įvairių veiklos sričių tyrimai.

Antrojoje - programa gali padėti nustatyti tinkančią kiekvienam atskirai profesinį ir karjeros augimą (pagal žinių lyį ir profesiją). Trečiojoje – padėti nustatyti asmeninę profesinės veiklos sampratą, apibūdinti karjerą savo žodžiais. Ketvirtoji – straipsnių rinkinys švietimo, darbinės veiklos klausimais. Pavyzdžiui, Stojimo į aukštąją mokyklą reikalavimai, kvalifikacijos kėlimas ir pan. Valstybiniame Arizonos universitete ir Bostono universitete (JAV) siūloma panaši programa SIGI+. Tai interaktyvus vadovas, joje informacija, apimanti visus pagrindinius karjeros planavimo klausimus ir su tuo susijusių sprendimų priėmimą. Taip pat daug kompiuterinių programų, padedančių nustatyti asmenines savybes, gabumus, polinkius ir įsitikinti kokia profesija labiau tinka. Kitas programų tipas – tai programos, kurios suteikia studentams žinių apie karjeros planavimo tarnybų renginius, karjeros švietimo klausimais, informaciją apie laisvas darbo vietas, leidžia išsiųsti darbdaviams CV ir gauti asmenines žinutes apie tinkančius darbo pasiūlymus. Pavyzdžiui Floridos universitete veikia programa GatorTrak³, o Vermonto universitete catTraks programa, kuria dalyviai gauna informaciją internetu apie laisvas darbo vietas.

Vyrauja bendra tendencija kiek galima plačiau pristatyti savo paslaugas pačioms įvairiausioms klientų kategorijoms. Kai kurios karjeros planavimo tarnybos siekia savo paslaugas padaryti prieinamas net 24 valandas per parą septynias dienas per savaitę. Tbulinamos interneto svetainės, kuriami lokaliniai tinklai kompiuterinėms karjeros planavimo programoms patalpinti.

Pagrindinį finansavimą karjeros planavimo tarnyboms teikia universitetų biudžetai, rėmimo fondai bei atskiri rėmėjai.

² www.crc.ufl.edu/domain/services/video/index.php; www.crc.ufl.edu/domain/services/workshops/online/index.htm

³ www.crc.ufl.edu/domain/CRCInfo/Infopages/students.php

2. Įvairių JAV, Kanados, Didžiosios Britanijos karjeros planavimo Asociacijų ir organizacijų saitai

Asociacijos, organizacijos:

- Karjeros planavimo informacijos centro saite www.careers.org yra nuorodos į Amerikos ir Kanados asociacijų, įstaigų, organizacijų (vyriausybinių ir nevyriausybinių) saitus. Svarbiausi jų:
 1. Nuorodos į Karjeros planavimo tarnybos saitus - www.careers.org/05_crv.html;
 2. Nuoroda į Konsultacinę tarnybą karjeros klausimais, kuri teikia pagalbą planuojant karjerą on-line - www.careers.org/topic/05_csr_v_30.html
- Sąrašas nuorodų, susijusių su karjera, išsilavinimu, užimtumu Kanadoje - <http://youth.ednet.ns.ca/links/links.asp>;
- Kanados karjeros išsilavinimo ir darbdavių asociacija CACEE – tai nacionalinis nekomercinis darbdavių ir karjeros planavimo darbuotojų junginys (teikia profesinio augimo informaciją, patarimus bei galimybes ir kt. paslaugas) - www.cacee.com/main.asp;
- Amerikos nacionalinė koledžų ir darbdavių asociacija NACE. Ji koordinuoja koledžų / universitetų ir jų absolventų bei užimtumo rinkos poreikius, siūlo savo nariams informaciją, būtiną profesiniam augimui (formuluoja profesinės veiklos principus, teikia užimtumo statistikos apžvalgas, publikacijas aktualiais klausimais ir kt.) - www.nacweb.org/default.cfm;
- Profesinių kompetencijų principai (profesinio konsultavimo tarnyboms ir užimtumo srities specialistams), kuriuos sukūrė NACE - www.nacweb.org/about/annotated.htm;
- Teisės ir areigos žmonių, ieškančių darbo (sukurtos NACE) - www.nacweb.org/about/public/fair.htm;
- Techninio ir karjeros išsilavinimo asociacija (ACTE) – stambiausia JAV, tobulinanti karjeros išsilavinimo sritį. Skirta plačioms masėms ir pačioms įvairiausioms šio profilio organizacijoms. Teikia informaciją karjeros planavimo, mokymo programų tyrimų srityje, teikia rekomendacijas - www.avaonline.org;
- Nacionalinė karjeros augimo asociacija NCDA teikia paslaugas visuomenei ir specialistams karjeros vystymo srityje (career development professionals), organizuoja profesinių kompetencijų vystymo renginius, publikacijas, tyrimus, viešąją informaciją, profesinius standartus ir kt. Asociacija karjeros klausimais dažnai konsultuoja Amerikos kongresą - www.ncda.org;
- Amerikos konsultacinė asociacija (ACA) yra stambiausia įvairių veiklos sferų specialistų – konsultantų (taip pat ir karjeros švietimo) interesų atstovė. Ji padeda ugdyti įvairias profesines kompetencijas ir gauti naujas žinias. Asociacija kuria profesinius ir etinius standartus šiai profesijai - www.counseling.org.

Karjeros planavimo tarnybas turi beveik visi stambiausi JAV universitetai:

- Floridos universitetas - www.crc.ufl.edu;
- Valstybinis Arizonos universitetas - www.career.asu.edu;
- Bostono universitetas - www.bu.edu/careers;
- Niujorko universitetas - www.nyu.edu/careerservices;
- Vermonto universitetas - www.uvm.edu/~career/;
- Kentukio universitetas - www.uky.edu/CareerCenter. Šis universitetas turi studentų užimtumo tarnybą - www.uky.edu/HR/steps/welcome-stu.html, yra studentų testavimo bei konsultavimo centras (teikia psichologinę pagalbą įvairiais klausimais, taip pat ir karjeros planavimo klausimais) - www.uky.edu/StudentAffairs/counseling.

Keletoje Amerikos universitetų yra net po 3 karjeros planavimo centrus:

- Jielo universitete: 1) Profesinio konsultavimo tarnyba - www.yale.edu/fec/ucsinfo.htm; 2) Studentų karjeros planavimo tarnyba (Jielo koledžų dekanato pokyris) - www.yale.edu/career/; 3) Profesinio konsultavimo tarnyba prie mokslo ir menų mokyklos - www.yale.edu/graduateschool/mcdougal/gcs/index.html;
- Harvardo universitete – 1) Profesinio konsultavimo tarnyba prie Harvardo dizaino mokyklos - www.gsd.harvard.edu/professional/career_services/index.html; 2) Harvardo aukštosios išsilavinimo mokyklos) - <http://gseweb.harvard.edu/~cso/cso.html>; 3) profesinio konsultavimo tarnyba prie menų ir mokslų fakulteto - www.ocs.fas.harvard.edu.

Didžiosios Britanijos asociacijos ir organizacijos:

- Karjeros planavimo konsultacinių tarnybų asociacija AGCAS jungia visus universitetus ir pagrindinius Didžiosios Britanijos bei Airijos koledžus, kurios turi statusą teikti laipsnį. Asociacijos remia profesinio konsultavimo tarnybas jų darbe su studentais ir absolventais, kokybiškos informacijos karjeros klausimais gamybą, padeda karjeros planavimo konsultacinių tarnybų darbuotojams kelti kvalifikaciją bei ir kurti bendrus standartus, atlikti tyrimus ir kt. – www.agcas.org.uk/index2.htm
- Aukštojo mokslo sferos kokybės aprūpinimo agentūra QAA - www.qaa.ac.uk/
- Statistinė aukštojo mokslo srities agentūra HESA - www.hesa.ac.uk. Ji kaupia Didžiosios Britanijos universitetų absolventų įsidarbinimo statistiką - www.hesa.ac.uk/holisdocs/pudinfo/fds.htm
- Jungtinės karalystės universitetų organizacija - www.universitiesuk.ac.uk/careers
- Karjeros švietimo krypties institutas ICG. Narystė jame kelia profesinį statusą klientų, darbdavių ir visuomenės akyse (įvairių profesinių kvalifikacijų teikimas, dalyvavimas specialiose vystymosi programose bei mokymuose. Institutas lobiuoja narių interesus vyriausybėje ir kituose valdžios organuose, teikia prieigą prie įvairių informacijos šaltinių karjeros planavimo klausimais - www.icg-uk.org

Didžiosios Britanijos Profesinio konsultavimo tarnybos universitetuose:

- Sautemptono universitetas - www.careers.soton.ac.uk
- Bormnmauto universitetas - www.bournemouth.ac.uk/careers
- Šefildo universitetas - www.shef.ac.uk/careers
- Liverpulio universitetas - www.liv.ac.uk/ccap
- Velso Svensi universitetas - www.swan.ac.uk/careers
- Midleseko universitetas - www.cs.mdx.ac.uk/www/careers
- Heriot-Voto universitetas - www.hw.ac.uk/careers
- Lafboro universitetas - www.lboro.ac.uk/srevice/careers/section/careers_service/welcome.html
- Sarejo universitetas - www.surrey.ac.uk/careers
- Rouemptono universitetas - www.roehampton.ac.uk/careers
- Rytų Anglijos universitetas - www.uea.ac.uk/ccen/
- Vorviko universitetas - www.warwick.ac.uk/careers
- Grinviko universitetas - www.gre.ac.uk/careers
- Oksfordo universitetas - www.careers.ox.ac.uk
- Kembridžo universitetas - www.careers.cam.ac.uk/

Taigi informacinių resursų panaudojimas yra vienas svarbesnių karjeros konsultavimo klausimų, nes jų panaudojimas turi tiesioginę įtaką informacinių ir komunikacijos procesų organizavimui bei veikimui, turimų resursų apdorojimui bei panaudojimui. Panagrinėsime šį procesą kiek plačiau.

3. Elektroniniai resursai kaip sėkmės veiksnys karjeros planavime

Pagal vertės grandinės koncepciją, kurią 1985 m. pasiūlė Michaelas Poretris, karjeros planavimo tarnybų veiklą išskaidysiu į tam tikras susijusias dalis, kurios kartu sudaro vertės grandinę.

Karjeros planavimo tarnybos turi dvi veiklos kategorijas:

1. **Pirminės veiklos** - yra paslaugų pagaminimas ir paleidimas į rinką. Jas sudaro :

- **tiekimas** - informacijos gavimas, saugojimas ir paskirstymas;
- **operacijos** - minėtųjų medžiagų (t.y. informacijos) transformavimas į užbaigtą produktą (karjeros planavimo paslaugą);
- **realizavimas** – siūlomų paslaugų platinimas;
- **marketingas ir pardavimas**;
- **servisas** - įvairios paslaugos ir aptarnavimas po paslaugos pardavimo, siekiant išlaikyti ar padidinti paslaugos vertę bei klientų skaičių.

2. **Palaikančiosios veiklos**, kurios užtikrina ir leidžia vykdyti pirmines. Jas sudaro:

- **bendros infrastruktūros sudarymas ir palaikymas** - visos vertės kūrimo grandinės ramstis. Įeina bendroji vadyba, planavimas, finansinė veikla, apskaita, teisinė veikla, santykiai su vyriausybe ir kokybės valdyba;
- **žmogiškųjų resursų vadyba** - naujų personalo narių priėmimas arba samdymas, paruošimas ir lavinimas;

- **technologijos vystymas** - gamybos proceso ir produkcijos gerinimas;
- **tiekimas ir aprūpinimas** - žaliavų (t.y. informacijos) gavimas ir jų funkcionavimo užtikrinimas.

Porterio vertės grandinė

3 pav. Porterio vertės grandinė

Kai tradicinis organizavimas vadovaujasi hierarchinėmis ir centralizuotomis struktūromis, sudarytomis iš specialistų, orientuotų į vienodų produktų gamybą ar standartizuotų paslaugų tiekimą masinei rinkai, naujas vadybos stilius, kuris taikomas karjeros planavimo tarnybose, pasirenka plokštesnes, decentralizuotas organizacijų struktūras, kurios priklauso nuo operatyvios informacijos ir gali pateikti masiniam vartotojui skirtingas paslaugas ar skirtingų modifikacijų produktą. Ši naują organizavimo mąstymą įgalino informacinių technologijų išsivyravimas ir taikymas organizacijose.

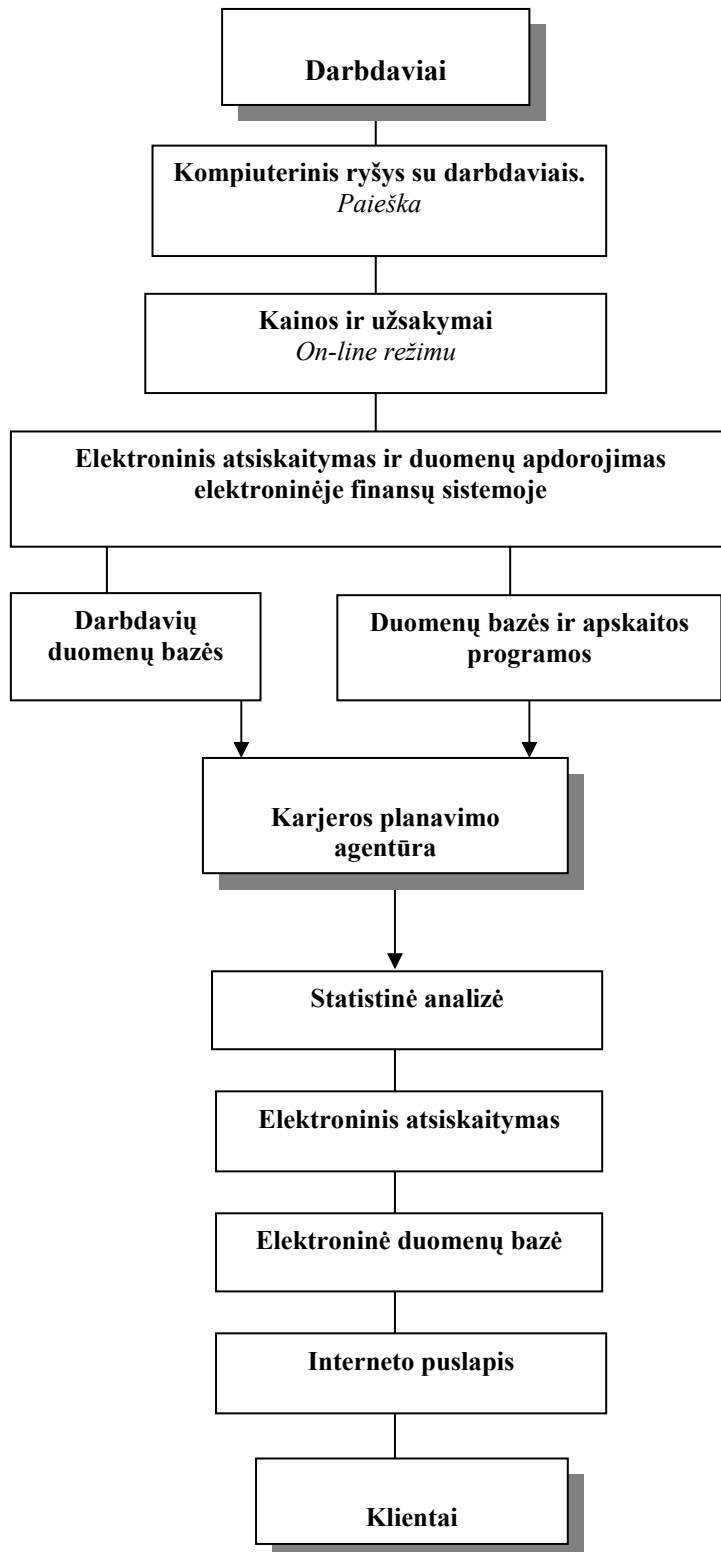
Karjeros planavimo tarnybų specialistai padedami informacijos technologijų, atsisakė formalaus planavimo, sustabarėjusių darbo padalinių, formalių taisyklių ir pasikliaus neformaliais išsipareigojimais ir siekia ankščiau numatytų tikslų. Tik informacinių technologijų taikymas padaro įmanomą tokių vadybos stilių.

Elektroninių resursų įtaka karjeros konsultavimui ir jo valdymui:

- *Globalūs tinklai* – Internacionalinis darbo pasiskirstymas: karjeros planavimo tarnybos veikla neribojama dislokacijos vieta; padidėjo globalus organizacijos poveikis; sumažėjo globalaus koordinavimo kaštai, sandėrių kaštai;
- *Įmonės tinklai* – Projektų grupės darbas koordinuojamas nepaisant organizacijos padalinių ribų, mažėja vadybos kaštai;
- *Paskirstyta kompiuterizacija* – Specialistai bei darbo grupės turi daugiau informacijos ir žinių, reikalingų veiklai; mažėja vadybos kaštai, mažėja hierarchija ir centralizacija;
- *Mobili kompiuterizacija* – Menamos organizacijos: veikla nepririšta prie konkrečios geografinės vietos, žinios ir informacija gali būti perduotos ten, kur jų reikia, tada, kai jos reikalingos. Darbas tampa mobilus, sumažėja organizavimo išlaidos, nes nekilnojamas turtas mažiau įtakoja veiklą;
- *Grafinė vartotojo sąsaja* – Pasiekiamumas: bet kuri pozicija gali prieiti prie informacijos ir žinių, darbo pobūdis pakinta nuo popierinio link skaitmeninių vaizdų, tekstų, garsų.

Siejant elektroninius resursus su pačiu organizavimu reikia pabrėžti šias jų savybes :

- Elektroniniai resursai sukuria galimybes informacijos vadybai ir sustiprina arba susilpnina administracinę informacijos srautų kontrolę;
- Elektroniniai resursai centralizuoja arba decentralizuoja organizacijos valdymą;
- Elektroniniai resursai sustiprina arba apriboja dirbančiųjų galimybes dalyvauti valdyme;
- Elektroniniai resursai išlaiko arba keičia organizacijose egzistuojančią struktūrą;
- Sprendimai priimami panaudojus tam tikras sistemas. Išauga sprendimo priėmimo proceso formalizavimas, kurį lemia informacijos šaltinių prieinamumo padidėjimas;
- Elektroniniai resursai lemia organizavimo struktūros pokyčius ir pokyčių planavimą.

4 pav. Elektroninių resursų panaudojimas darbdavių analizei

Organizacijoje pritaikius naujas informacinės technologijas yra organizuojamas visapusiškas ir efektyvus informacijos kaupimas bei apdorojimas. Tokiu būdu, organizacijos valdymas vyksta greičiau, paprasčiau yra įvertinti veiklos rezultatus, numatyti naujos veiklos kryptis, išlaikyti esamą padėtį rinkoje, įgyvendinti, kurti įmonės strateginius planus, kontroliuoti įmonės darbo kokybę. Kai gerai sutvarkyti įmonės informacijos resursai, didėja paslaugų teikimo greitis, gerėja kokybė, mažėja sąnaudos. Tokia veikla kuria gerą įmonės įvaizdį, dėl kurios atsiranda daugiau vartotojų – didėja įmonės pelnas, **sukuriamą papildoma vertė** (žvelgiant į Porterio modelį).

Atitinkamų elektroninių resursų panaudojimas palengvins kliento "kelią" į karjeros planavimo tarnybą. Per jas klientas sužino apie ją, jos naujoves, teikiamų paslaugų/produktų kainas, gali atsiskaityti už jau suteiktas paslaugas.

Iš kitos pusės, šios elektroniniai resursai įgalina informacijos apie klientus kaupimą bei greitą apdorojimą ir jų panaudojimą.

Efektas:

- gerėja marketingo analizės kokybė
- mažėja reklamos sąnaudos
- mažėja valdymo ir organizavimo kaštai
- analizuojant informaciją galima greičiau diegti reikiamas naujoves
- didėja konkurencingumas
- galima stebėti rinką, nustatyti tendencijas ir vengti neigiamo poveikio
- didėja valdymo efektyvumas

Informacinių technologijų visuma įgalino tiesioginį kontaktą su darbdaviais bei efektyvią ir greitą jų paiešką. Per šias priemones galima:

- sudaryti ilgalaikio bendradarbiavimo sutartis
- sudaryti užsakymus
- paskleisti informaciją apie save
- kontroliuoti užsakymų vykdymą
- atsiskaityti per elektronines priemones ir tvarkyti finansus
- ieškoti naujų tiekėjų ar naujo produkto tiekėjų
- pasirinkti optimaliausią tiekėją
- kaupiti naudingą apie tiekėjus informaciją

Efektas:

- mažėja aptarnavimo, valdymo ir kiti kaštai
- gerėja paslaugų kokybė
- didėja konkurencingumas, galimas kainų mažinimas
- mažėja išlaidos marketingo analizei
- didėja kontrolės kokybė ir efektyvumas
- spartėja inovacijų diegimas ir didėja valdymo efektyvumas.

Išvados

Šiame pranešime buvo aptartas elektroninių resursų vaidmuo karjeros konsultavime. Galima padaryti išvadas, kad:

1) Karjeros planavimo tarnybos Vakarų šalyse sėkmingai diegia karjeros konsultavimo paslaugas on-line režimu ir kompiuterinių programų pagalba;

2) Įvairiuose JAV, Kanados, Didžiosios Britanijos karjeros planavimo Asociacijų ir organizacijų saituose daug naudingos praktinės patirties gali gauti ir Lietuvos studentai bei kiti, planuojantys savo karjerą asmenys, o taip pat ir besikuriančios analogiškos arjeros planavimo tarnybos Lietuvoje.

3) Elektroniniai resursai - neabejotinas sėkmės veiksnys karjeros planavime.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. A Guide to Project Management Body of Knowledge / Project Management Institute Standarts Committee, William R. Duncan, Director of Standarts. - Newtown Square, PA, U.S.A., 1996. - 176 p.
2. Augustinaitis A. Pomoderniosios bibliotekininkystės link // Informacijos mokslai: mokslo darbai, 1999, Nr. 11-12, p. 26-33.
3. Ballantine J. H. The sociology of education. A Systematic Analysis. New Jersey., 1983.
4. Glosienė A. Ryšių su visuomene ABC bibliotekininkams, Vilnius, 1999.
5. Knowing in firms: Understanding, Managing and Measuring Knowledge// Edited by Georg von Krogh, John Roos, Dirk Kleine, -London, -1998, p.290.
6. Lafforo universiteto Profesinės karjeros centro 1998/1999 m. ataskaita // www.lboro.ac.uk/service/careers/section/reports/pdf/CSABReport99.pdf
7. Lafforo universiteto Profesinės karjeros centro 1999/2000 m. ataskaita // www.lboro.ac.uk/service/careers/section/reports/pdf/CSABReport00.pdf
8. Lafforo universiteto Profesinės karjeros centro 2000/2001 m. ataskaita // www.lboro.ac.uk/service/careers/section/reports/pdf/CSABReport01.pdf
9. Management information systems/ Terry Lucey. - 8th ed. - London: Letts Educational, 1998. - v, 282 p.: iliustr

10. Managing Knowledge: Building Blocks for Success , -1999, p.286
11. Palukaitis D. Informacijos vadybos projektavimas: magistro darbas/ moksl. vad. doc. A. Augustinaitis; KF Komunikacijos ir informacijos teorijos katedra. - V.,1998. - 104 p. + Priedai. -Lit. sąr.: p. 98. - Santr. anglų kalba.
12. Нечаев В. Я. Социология образования. М., 1992.
13. Социология образования. Горький., 1987.
14. Филиппов Ф. Р. Социология образования. М., 1980.

Summary

Scientific interests: bussiness development, the image making of Lithuania, IT in science sphere

by Algirdas Aushra

Member of Presidium of “Lithuanian Business Employers’ Confederation”, General director of JSC “Baltic business development agency”, Director of PO “Baltic public centre of IT and education”.

Electronic researches role in career consulting are multidimensional phenomena and it problems – essential, topical and very elaborate. This problems researches demanded to quote ology like information, sociology, psychology, pedagogy, management and etc. Methodological is impossible to convert career consulting autonomy discipline. So we could talk about career consulting theory, which composing more independent conceptions and it practice facilities.

This project is effort to tender systematic electronically researches role in career consulting. The general purpose of this project is electronic recourses role in career consulting analysis. Project propositions: 1) Scrutinize West countries career consulting in planning service work particularity and preparation to lend career consulting services on – line regimen and on help computer programs, 2) Survey different USA, Canada, Great Britain career consulting services in planning Associational and organization websites, 3) Characterized electronic resources like success in career consulting.

Research method. Material is basic authors providences and theoretical material.

In this announcement was dispute electronical researches role in career consulting. We could made conclusions, that: 1) Career planning services in West countries are successfully working with career consulting programs implantation help in on – line regimen and computer programs, 2) In different USA, Canada, Great Britain career consulting planning associations and organizations websites are many useful practical experience witch could get all Lithuania students and all people who planned their own career. This practical experience could get and established planning organizations in Lithuania too, 3) Electronical recourses – certain success factor in career consulting.

Klaipėda

2005 m. rugsėjo 7 d.